Den hemmelige Hougaard (omfattende portrettintervju med musiker og instrumentmaker Harald Hougaard)

By Edmund Schilvold

Publisert i Moss Dagblad

Han er et oppkomme av oppfinnsomhet på instrumentfronten. Mange av våre lesere vil nikke gjenkjennede til navnet Harald Hougaard. Men vi hadde en følelse av at det fortsatt var ting han ikke hadde fortalt oss, og når en journalist lukter hemmeligheter, da er sjelden telefonen langt unna …

Det var en gang en instrumentmaker kalt Harald Hougaard. Langt ute på Jeløy et sted hadde han sitt verksted, og der laget han de rareste og vakreste av spillbare merkverdigheter. Gitarer, mandoliner, bouzoukier og irske trommer, og alle hadde de noe ved seg som ingen riktig visste hva var. En egen klang i strengene, en særlig glød i treverket, mønstre som fant liv i betrakterens øye. Munter og vennesæl var han, han spilte og sang for dem som kom forbi, og fortryllet mang en sjel med sin beskjedne entusiasme.

Men det var ikke fritt for at folk frøs litt på ryggen ved synet av de sirlige utskjæringene, de som hentet sin kraft fra sagn og seid, og som få hadde våget å bruke siden de dagene som ennå er husket i sagaene, og når mørket oppslukte fjorden og verden og folk holdt seg hjemme foran flammene, da var det de som mente å kunne ane lyden av trolldommens eldgamle rytmer, den av en kyndig hånd som danset over stramt geiteskinn.

Da var Hougaard ute med sine trommer for å påkalle alvene, ble det sagt, og ungene krøp nærmere ilden og tenkte med en blanding av engstelse og fryd på denne merkelige mannen og hans mystiske visdom …
Livet til Hougaard har, i likhet med det til mange andre kunsthåndverkere, vært som et lite eventyr. Eventyrlig i bredde, eventyrlig i usikkerhet. Vi smøg oss inn på verkstedet for å lete opp de mindre kjente sidene ved eventyret om Harald Hougaard.

– Dette er litt av den ”ukjente” Harald, sier Hougaard med et lurt smil, og leter fram CDer med egenkomponert musikk. Den kanskje mest spesielle har navnet ”Arphenum”, og eksisterer bare i 50 eksemplarer, spredt over hele verden.

Hentet fra en drøm

– Jeg har alltid drevet med musikk, og på 1980-tallet het mitt store idol Mike Oldfield. Han laget lange, sammenhengende stykker med temaer som kommer igjen, og jeg fikk lyst til å prøve meg på å produsere slik musikk selv, men det var ingen som satset på det, så jeg måtte gjøre alt på egen hånd, og bygde etterhvert opp et hjemmestudio.

Så var det en gang på 80-tallet at jeg drømte at jeg sto på en gate i Oslo, og da jeg kastet et blikk ned på hendene mine, oppdaget jeg at jeg sto med en LP i hendene. ”Jøss, det er jo min LP,” tenkte jeg, og tittelen var ”Arphenum”, ler han.

20 år senere fikk han gitt ut platen han drømte om, ikke som LP, men som CD, og med nesten nøyaktig den samme fargen og det samme cover-bildet som han hadde sett for seg i søvne.

– Vi brukte mye tid på å gjenskape dette bildet. Til slutt fant vi et gammelt rekkverk på Kampen i Oslo som så akkurat riktig ut, fortsetter han.

Avslutningen på den underlige historien ble at Hougaard signerte hver enkelt CD og sendte dem til personer som hadde forhåndsbestilt ”Arphenum” over Internett. Et par gikk til USA, et par til Canada, andre til Irland, Argentina, Spania og Praha.
I noen miljøer skal ”Arphenum” nærmest ha blitt en slags kult-CD. En amerikansk jente ba om tillatelse til å bruke musikken i en film. Likevel står den foreløpig som Hougaards siste musikkutgivelse.

– ”Arphenum” var krumtappen. Jeg greide ikke å få noe ferdig etter denne. Det er fryktelig komplisert å lage slik musikk. 45 minutter sammenhengende, og alt skal henge sammen. Jeg komponerte alt selv, spilte alle instrumenter selv og spilte alt inn selv, forteller han.

I sin beskrivelse av hvordan ”Arphenum” lyder, nevner han Mike Oldfield, musikalske landskaper, New Age og ikke minst etnisk som irsk og gresk. Hvilket bringer oss over til en annen spennende side ved den ”hemmelige” Hougaard.

Gresk duo

I år kunne nemlig ”Duo Athene” og de to medlemmene, Hougaard og grekeren Leftheris Paris, feire 25-årsjubileum, og Hougaard anslår at de har spilt på nesten alle greske restauranter i Norge.

– Vi hadde en periode da vi var veldig aktive, og spilte på Dionysos hver fredag og lørdag. Den kaller vi ”De gylne dagene”. Det var en fantastisk tid, smiler Hougaard.

Men han kunne ikke leve av å være restaurantmusiker, han måtte ha flere bein å stå på enn som så. Derfor hadde han også en halv til trekvart stilling som bibliotekar, og når muligheten bød seg, jobbet han som ”lydmann” i forbindelse med filmopptak.

– Til sammen tjente jeg nok til at jeg kunne leve av det, eller i alle fall overleve, sier han med kunstnerens ofte livsnødvendige galgenhumor.

Noe som fenget

Fascinasjonen for Irland og irske instrumenter har også fått stor betydning for Hougaards profil som instrumentmaker. På veggene i verkstedet henger kopier fra den store irske kulturskatten ”Book of Kells”, i hyllene står bodhran’er, det vil si irske trommer, på rekke og rad, og på bordet ligger en ”keltisk mandola” dekorert med det intrikate knutemønsteret som kjennetegner så mye gammel keltisk kunst.

Hougaard vet ikke helt hvor interessen for Erin opprinnelig kom ifra, bare at han allerede som gutt syntes det var noe ved musikken som fenget, en egen klang, kanskje, en særskilt skjønnhet eller melankoli.

– Da jeg gikk på ungdomsskolen på 70-tallet spilte jeg i et band, vi hadde aldri noe navn, men vi spilte mye irsk musikk, og i 1978 dro vi på guttetur gjennom Irland med jernbanen, spilte på pubene og hadde det kjempegøy. Så var det en dag jeg var ute og vandret for meg selv langs landeveien med en banjo på ryggen, da noen plutselig stoppet og lurte på jeg trengte en ”a ride” eller ”a place to stay”. Irene er utrolig gjestfrie, slik var det i alle fall på den tiden, og i 2000 gjorde jeg en ny reise til Irland, og traff igjen dem jeg hadde overnattet hos i ’78, forteller han.

Hougaard har for lengst lagt merke til at irene har et ganske annet forhold til sin folkemusikk enn vi nordmenn har til tradisjonell norsk musikk. På 70- og 80-tallet opplevde irsk folkemusikk et voldsomt oppsving i popularitet. Uttrykk som ”The Gealic Revival” forteller om hvordan irene på et vis slo tilbake mot den flere hundre år lange engelske undertrykkelsen, og skapte en rennessanse innen irsk og ”keltisk” kultur.

En tilsvarende ”revolusjon” i Norge ville ha medført at hardingfele, lur og trekkspill hadde blitt tatt inn i varmen på norske utesteder. Men her til lands er det som kjent helt andre musikkformer som dominerer i popularitet.

I tidligere tider skjedde det imidlertid en betydelig kulturell utveksling mellom Norge og Irland, og Hougaard peker på de store likhetene mellom keltiske knutemønstre og utskjæringene på stavkirkene.

I disse dager er han forøvrig i ferd med å legge siste hånd på en ”viking-bodhran”, en irsk tromme prydet med motiver fra Osebergskipet.

– Dette går rett hjem i USA. Amerikanerne er veldig fascinert av det mystiske ved ”Vikings of the north”, smiler han.

Krever dumdristighet

I mars 2003 åpnet Hougaard sitt instrumentverksted på Røed gård. Men veien fram til eget verksted, og videre til lønnsom drift og levebrød, har vært alt annet enn smertefri.

– Det å bygge opp det jeg har nå, krever en god porsjon dumdristighet. Dette er ikke den trygge gate, dette er den smale sti. Du må nesten være litt gal for å finne på noe slikt, og helst så ivrig at du våkner om natta med nye ideer, smiler Hougaard.

Så av hensyn til byens kunsteriske mangfold, tillat oss å komme et lite hint: Det er mange potensielle julegaver på verkstedet til Harald Hougaard …